

ВПЛИВ РИТМІЧНОСТІ КОМПЛЕКТУВАННЯ М'ЯСНОГО ГОСПОДАРСТВА МОЛОДНЯКОМ НА ПРИБУТКОВІСТЬ ЙОГО ВИРОЩУВАННЯ

МІНЕНКО К. В.

УДК 330.13:631.14:637.51

Міненко К. В. Вплив ритмічності комплектування м'ясного господарства молодняком на прибутковість його вирощування

У статті розглянуто проблеми організації виробництва яловичини в спеціалізованих господарствах при ритмічному і неритмічному надходженні телят в господарство, що обумовлено сезонністю отелень корів. Установлено, що при нерівномірності отелень корів у зоні комплектування господарства з вирощування худоби на м'ясо ритмічність і плановий обсяг реалізації продукції можна забезпечити за рахунок здачі худоби в різному віці при різній живій масі. Визначено показники собівартості вирощування худоби при варіантах її реалізації живою масою 400, 450, 500 кг, які при однаковій ціні реалізації забезпечили отримання такої ж маси прибутку, як і при варіанті реалізації всієї худоби масою 450 кг.

Ключові слова: витрати, ефективність, прибуток, продуктивність, собівартість, ціна, яловичина.

Табл.: 2. **Бібл.:** 5.

Міненко Костянтин Васильович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, лабораторія економіки та організації виробництва продуктів тваринництва, Інститут тваринництва НААН України (вул. 7-ї Гвардійської армії, 3, смт. Кулиничі, Харківський р-н, Харківська обл., 62404, Україна)

E-mail: minenko_r@ukr.net

УДК 330.13:631.14:637.51

UDC 330.13:631.14:637.51

Міненко К. В. Влияние ритмичности комплектования мясного хозяйства молодняком на прибыльность его выращивания

В статье рассмотрены проблемы организации производства говядины в специализированных хозяйствах при ритмичном и неритмичном поступлении телят в хозяйство, что обусловлено сезонностью отелов коров. Установлено, что при неравномерности отелов коров в зоне комплектования хозяйства по выращиванию скота на мясо ритмичность и плановый объем реализации продукции можно обеспечить за счет реализации скота в разном возрасте при разной живой массе. Определены показатели себестоимости выращивания скота при вариантах его реализации живой массой 400, 450, 500 кг, которые при одинаковой цене реализации обеспечили получение практически такой же массы прибыли, как и при варианте реализации всего скота массой 450 кг.

Ключевые слова: затраты, эффективность, прибыль, продуктивность, себестоимость, цена, говядина.

Табл.: 2. **Библ.:** 5.

Міненко Константин Васильевич – кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, лаборатория экономики и организации производства продуктов животноводства, Институт животноводства НААН Украины (ул. 7-ой Гвардейской армии, 3, пгт. Кулинич, Харьковський р-н, Харьковская обл., 62404, Украина)

E-mail: minenko_r@ukr.net

Minenko K. V. The Influence of Rhythm of Acquisition of Beef with Farm Youngsters on Profitability of its Growing

The problems of organization of production of beef in the specialized farms at the rhythmic and not rhythmic receipt of calf in the farms are considered in the article, that is conditioned by seasonality of calvings of cows. It is set that at the unevenness of calvings of cows in the area of completing of farms on growing of cattle on meat, a rhythm and planned volume of realization of products can be provided due to realization of cattle in a different age at a different living mass. The cost figures of growing of cattle at the variant of his realization by living mass are certain 400, 450, 500 kg, that at the identical cost of realization, provided the receipt practically of the same mass profit, as well as at the variant of realization of all cattle by mass 450 kg.

Key words: cost, efficiency, profits, productivity, cost, price, beef

Tabl.: 2. **Bibl.:** 5.

Minenko Konstantin V. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Research Fellow, Laboratory of Economics and Livestock Products, Institute of Animal Science NAAN of Ukraine (vul. 7-yi Gvardiyskoyi armiyi, 3, Kharkov area, Kharkov region, village Kulynychy, 62404, Ukraine)

E-mail: minenko_r@ukr.net

Одним із основних стратегічних напрямів розвитку економіки нашої держави є забезпечення населення України високоякісними безпечними продуктами харчування в необхідному обсязі. При цьому м'ясу, яке є основним джерелом білка в раціоні людини, повинно відводитися особливе місце.

Процес стрімкого скорочення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, який спостерігається в останні десятиріччя в аграрному секторі України, на жаль, не оминув і галузь виробництва яловичини. За період з 1990 по 2011 рр. поголів'я молодняку великої рогатої худоби та загальний обсяг виробництва яловичини в Україні скоротилися відповідно на 89 та 80%. Рівень інтенсивності ведення галузі вкрай низький. Зокрема, середньодобові прирости молодняку в 2011 р. становили 481 г. Природньо, витрати на виробництво яловичини за таких умов мають постійну тенденцію до

збільшення і формують такий рівень собівартості, який поряд із наявними закупівельними цінами на живу худобу обумовлює збитковість галузі виробництва яловичини, що негативно позначається на її конкурентоспроможності. Ситуацію в галузі можна було б значно покращити за належного рівня інвестування. Однак виробництво яловичини в Україні упродовж багатьох років залишається найбільш інвестиційно не привабливим у порівнянні з виробництвом свинини та м'яса птиці.

Проекти у птахівництві окупаються в середньому за 2 – 3 роки (від курчати до готового продукту проходить приблизно 42 – 50 днів), у свинарстві – 3 – 5 років (від молочного поросяти до готового продукту проходить приблизно 8 – 11 місяців). Готовий продукт, що одержують з теляти, доводиться чекати 18 – 24 місяці, а окупиться проект тільки через 8 – 10 років. Природньо, інвестиції йдуть у першу чергу в ті сектори, де ско-

ріше отримують товарну продукцію, де вкладення менші, а окупність вища.

Ураховуючи незначний розвиток галузі м'ясного скотарства в Україні, вирішення проблеми задоволення попиту населення нашої країни на яловичину і продукти її переробки у найближчі роки буде забезпечуватися на 95% за рахунок вирощування на м'ясо бугайців, надремонтних телиць і вибракуваної худоби молочних порід. Досвід нашої країни в минулому та багатьох зарубіжних країн у сучасний період свідчить, що найбільш оптимальним шляхом комплексного вирішення цих проблем є укрупнення виробництва при одночасному поглибленні його спеціалізації.

Зокрема, в 1980-ті роки в СРСР було побудовано ряд промислових комплексів з виробництва яловичини: «Вороново» Московської області, «Пашський» Ленінградської області, «Юматовський» у Башкирії, «Мир» у Білорусії, ім. XXV з'їзду КПРС в Україні та інші. Технологію виробництва в цих комплексах було засновано на закупівлі в господарствах молочного напрямку продуктивності за рік більше 10 тисяч голів телят у віці 10 – 15 днів середньою живою масою 1 голови 45 – 50 кг. Вирощували худобу протягом 14 – 15 місяців до живої маси 450 – 500 кг. При цьому інтенсивна система вирощування молодняку на цих комплексах характеризувалася підвищеним зростанням показників економічної ефективності виробництва, зниженням витрат кормів і праці на одиницю продукції. Наприклад, в одному з кращих комплексів «Мир» середньодобові прирости живої маси бугайців за весь період вирощування становили 1080 г. На 1 ц приросту витрачалося 5,4 к. од. та 2,4 люд.-години [2].

У порівнянні з виробництвом яловичини в господарствах молочного напрямку продуктивності, де вона виробляється як сукупна продукція, витрати кормів на 1 ц приросту живої маси були більше в 2 рази, а витрати праці – в 15 разів.

Проте ефективна організація інтенсивного вирощування худоби на м'ясо на промисловій основі має деякі особливості. Зокрема, основною прикметою промислового характеру виробництва яловичини є ритмічність і безперервність видачі продукції [3]. Можливість забезпечувати ритмічне постачання законтракованих обсягів продукції значно підвищує її конкурентоспроможність. Тому при організації крупного спеціалізованого господарства з вирощування худоби на м'ясо одним з першочергових завдань є ретельне вивчення можливостей безперервного постачання в господарство певної кількості технологічного молодняку певної кондиції, що, у свою чергу, обумовлює можливість безперервної видачі продукції. Досвід організації комплексів з виробництва яловичини у нашій країні свідчить, що є два варіанти вирішення цього завдання. Перший передбачає доставку надремонтного молодняку, в основному, з одного адміністративного району. Другий – комплектування комплексів телятами з декількох адміністративних районів. У минулому, як правило, господарства закуповували молодняк з одного району, в якому було розташоване спеціалізоване господарство. Тільки незначна кількість господарств закуповували молодняк у

декількох районах. Нині серед головних перешкод, які стають на заваді безперервного постачання молодняку, є недостатня кількість молочних корів, які знаходяться в радіусі економічно доцільної доставки телят в господарство по виробництву яловичини.

При цьому слід зауважити, що ритмічність забезпечення комплексу молодняком значною мірою залежить від сезонності отелень маточного поголів'я впродовж року. Той факт, що в окремі місяці, зокрема у березні – квітні, телят отримують в 5 – 6 раз більше, ніж у серпні – вересні [4, 5], суттєво ускладнює та практично не дає можливості рівномірного комплектування комплексів молодняком технологічним за віком і живою масою. Один зі шляхів вирішення цієї проблеми – закупівля молодняку одним віком і живою масою, але реалізація його різною живою масою і в різному віці.

За умови рівномірних отелень корів молодняк закупують і реалізують ритмічно однаковим віком і живою масою, що забезпечує практично однакову собівартість 1 ц живої маси. Природно, що при реалізації худоби в різному віці та різною живою масою показники собівартості її вирощування суттєво різняться.

Саме цим і обумовлена доцільність проведення порівняльної оцінки економічної ефективності вирощування на м'ясо бугайців молочних порід залежно від їх постановки на вирощування при сезонних і рівномірних отеленнях молочних корів.

Метою наших досліджень було визначення економічної ефективності вирощування худоби на м'ясо залежно від ритмічності постачання молодняку в спеціалізовані господарства.

Дослідження виконували розрахунково-конструктивним методом з використанням економіко-математичного моделювання по визначенню раціональної системи організації виробництва яловичини у спеціалізованому господарстві.

Технологічна схема виробництва яловичини передбачає безприв'язне утримання молодняку на глибокій підстилці з використанням відповідного набору всіх основних і обігових засобів, на основі нормативних показників, які були використані при розрахунку виробничих витрат у натуральному та вартісному вимірах. Їх вартісну оцінку проводили за діючими в 2011 р. цінами.

Розрахунки проведено за 2-ма варіантами.

Перший передбачає поставку телят в господарство не ритмічно, а відповідно до сезонності отелень корів. Передбачено, що при цьому варіанті худоба буде вирощуватися до 400, 450 і 500 кг живої маси. Доставка телят на комплекс за другим варіантом, виходячи з рівномірних отелень, здійснюється ритмічно впродовж року, що дає можливість вирощувати всю худобу, що реалізується до однієї живої маси – 450 кг. При обох варіантах молодняк закуповують у одному віці і однією живою масою – 50 кг у 30-денному віці. Однаковим є і показник потреби в скотомісцях – 3000. Рівень продуктивності молодняку становить для обох варіантів 800 г середньодобового приросту за весь період вирощування.

Слід зауважити, що обов'язковою умовою, як при ритмічному, так і при неритмічному постачанні телят на комплекс, був однаковий обсяг реалізованої в рік худоби живою масою – 9223 ц. Залежно від живої маси бугайців при реалізації період їх вирощування змінюється з 440 днів при вирощуванні до 400 кг, до 562 днів – при вирощуванні до 500 кг (табл. 1).

Враховуючи, що при обох варіантах розрахунків продуктивність худоби прийнята на рівні 800 грамів середньодобового приросту, затрати на одну середньорічну голову в обох варіантах становлять 3993 грн. Проте, враховуючи різні показники живої маси при реалізації,

а значить і різні строки вирощування, собівартість 1 ц живої маси відповідно різниться (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчать, що собівартість 1 ц живої маси при реалізації худоби живою масою 1 голови 400 кг на 1,2% вища, ніж при реалізації масою 450 кг і на 2,0%, ніж у 500 кг. Відповідно прибуток, отриманий від реалізації 1 ц живої маси при 500 кг, на 9,4% більший, ніж при реалізації в 450 кг і на 24% вищий, ніж при 400 кг. Показник загальної маси прибутку від реалізації худоби за рік живою масою 9223 ц при другому варіанті на 1,2% більший, ніж при першому.

Таблиця 1

Організаційно-виробничі параметри виробництва яловичини при різній ритмічності постачання телят у господарство

Показник	Одиниці виміру	1 варіант	2 варіант
Кількість телят, що надходять на ферму за рік	гол.	2261	2225
Вік телят при надходженні	днів	30	30
Жива маса 1 голови при надходженні в господарство	кг	50	50
Вік 1 голови при реалізації	днів	470, 530, 593	530
Жива маса 1 голови при реалізації	кг	400, 450, 500	450
Жива маса поголів'я, що пало	ц	25	26
Жива маса технологічного браку, всього	ц	319	314
Тривалість виробничого циклу	днів	440, 500, 562	500
Ритм завозу	днів	20, 40	42
Санітарний період	днів	25	25
Кількість скотомісць		3000	3000
Середньорічне поголів'я	гол.	2903	2901
Середньодобовий приріст за весь період	г	800	800
Річне виробництво приросту	ц	8437	8446
Кількість голів, що реалізують за рік, всього	гол.	2085	2052
Жива маса всього реалізованого поголів'я	ц	9223	9223
у т. ч. реалізованого живою масою, кг:			
400	ц	2306	
450	ц	5532	9223
500	ц	1385	

Таблиця 2

Ефективність вирощування молодняка на м'ясо залежно від реалізації худоби різною живою масою, грн

Показник	1 варіант			2 варіант
	Жива маса при реалізації, кг			
	400	450	500	450
Виробнича собівартість 1 ц живої маси	1469	1451	1437	1451
Повна собівартість 1 ц живої маси	1569	1551	1537	1551
Реалізаційна ціна 1 ц живої маси	1700	1700	1700	1700
Прибуток у розрахунку на 1 ц живої маси	131	149	163	149
Рівень рентабельності, %	8,3	9,6	10,6	9,6
Маса прибутку за рік від реалізації худоби різною живою масою, тис. грн	302	824	226	1375
Загальна маса прибутку за рік від реалізації худоби, тис. грн	1352			1375

ВИСНОВКИ

1. При нерівномірності отелень корів у зоні комплектування господарства з вирощування худоби на м'ясо ритмічність і плановий об'єм реалізації продукції можна забезпечити за рахунок задачі худоби в різному віці при різній живій масі.

2. Реалізація худоби на м'ясо різною живою масою за умови неритмічного комплектування господарств молодняком, з одночасним дотриманням планового обсягу річного виробництва, забезпечує не менш ефективний рівень виробництва, ніж при ритмічному комплектуванні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Матенська Т. А. Особливості формування попиту і пропозиції на ринку харчових продуктів / Т. А. Матенська // Економіка АПК. – 2003. – № 1. – С. 113 – 120.
2. Обухович В. С. Увеличение производства говядины / В. С. Обухович. – Минск: Урожай, 1981. – 111 с.
3. Промышленное производство говядины (опыт совхоза «Пашский» / [Л. К. Павловский, Г. С. Зюканов, П. А. Кальм, В. Г. Петряев]. – Л.: Колос. ЛО, 1975. – 160 с.
4. Перспективная модель спецхоза по производству говядины / [под ред. А. А. Омеляненко]. – К.: Урожай, 1988. – 246 с.
5. Довідник по м'ясному скотарству [М. В. Зубець, О. Г. Тимченко, В. С. Козир]. – К.: Урожай, 1994. – 204 с.

УДК 628.47(477)

ЕКОНОМІЧНІ ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ В УКРАЇНІ

ШУЛЬГА К. В., ЄФРЕМОВА Л. В.

УДК 628.47(477)

Шульга К. В., Єфремова Л. В. Економічні шляхи вдосконалення утилізації відходів в Україні

У даній статті описується сучасна ситуація в Україні з утилізації сміття, аналізується досвід зарубіжних країн щодо пропаганди сортування відходів і способів застосування сортованого сміття. Було проведено анкетування населення та розроблено систему з утилізації сміття в Україні на взаємовигідних умовах за участю держави, приватних підприємств і населення.

Ключові слова: утилізація, інвестиційна діяльність, синергетичний ефект.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 10.

Шульга Катерина Віталіївна – студентка, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

Єфремова Людмила Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний економічний університет (пр. Леніна, 9а, Харків, 61166, Україна)

УДК 628.47(477)

Шульга Е. В., Єфремова Л. В. Экономические пути утилизации отходов в Украине

В данной статье описывается современная ситуация в Украине по утилизации мусора, анализируется опыт зарубежных стран по пропаганде сортировки отходов и способам применения сортированного мусора. Было проведено анкетирование населения и разработана система по утилизации мусора в Украине на взаимовыгодных условиях с участием государства, частных предприятий и населения.

Ключевые слова: утилизация, инвестиционная деятельность, синергетический эффект.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Формул.:** 1. **Библ.:** 10.

Шульга Екатерина Витальевна – студентка, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

Єфремова Людмила Владимировна – кандидат экономических наук, доцент, Харьковский национальный экономический университет (пр. Ленина, 9а, Харьков, 61166, Украина)

UDC 628.47(477)

Shulga E. V., Yefremova L. V. Economic Ways of Waste Management in Ukraine

This article describes the current situation in Ukraine on the garbage disposal, examines the experience of foreign countries to promote waste separation and methods of using the sorted waste. There have been surveys of the population and developed a system of waste disposal in Ukraine on mutually beneficial terms with the state, private enterprises and households.

Key words: utilization, investment, synergistic effect.

Pic.: 1. **Tabl.:** 5. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 10.

Shulga Ekateryna V. – Student, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

Yefremova Lyudmila V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Kharkiv National University of Economics (pr. Lenina, 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine)

Проблема утилізації побутових або промислових відходів на території України особливо гостро стоїть на сучасному етапі розвитку країни. Її розв'язання носить невідкладний характер і потребує спільних зусиль держави, підприємств і кожної людини.

Сьогодні в Україні в межах міст зростають звалища, чим порушують не тільки екологічний баланс, а й зменшують можливість розвинути в суспільстві відповідальність як за своє життя, так і за життя майбутніх поколінь.

Досвід зарубіжних країн показує, що утилізація сировини набула не тільки економічного ефекту і дося-

гла максимальної економії ресурсів, а також спрямована на енергозберігаючий ефект з поліпшенням при цьому екологічної обстановки. Особливості сортування відходів у різних країнах представлено в *табл. 1*.

Наведений досвід свідчить, що у світі вже існують дієві засоби по утилізації сміття і в Україні треба тільки використати й адаптувати найбільш ефективні з них. Нажаль сьогодні Україна займає одне з провідних місць в світі за кількістю сміття на душу населення.

Сьогодні в Україні нараховується понад 4,7 тис. офіційних полігонів для сміття, що розміщені більше ніж на 160 тис. га землі. При цьому кожен рік у країні